

GYDYTOJŲ žinios

2025 M. SAUSIO 9 D.

1

Ar visos paslaugos realios?	2, 3
EP įkurtas Sveikatos komitetas padės spręsti sveikatos apsaugos problemas ES šalyse	3, 4
Vizionieriai medicinoje	4
Apiterapija tampa vis populiareesnė	5-7
Į prisiminimus sudėta daug naujų Vilnios krašto istorijos puslapių	7, 8
Knyga ne tik studentams, bet ir klinacistams	8

AR VISOS PASLAUGOS REALIOS?

Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje SAM ir VLK pateikė informaciją apie PSDF biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų pakeitimus. VLK direktoriaus pavaduotoja Tatjana Golubajeva parlamentarams priminė, kad šių metų PSDF biudžetas sieks beveik 4 mlrd. eurų. Tai 4,8 proc. BVP, PSDF biudžeto rezerve – 625 mln. eurų. Anot jos, sumokėti už asmens sveikatos priežiūros paslaugas numatyta skirti pagrindinę dalį – 70,24 proc. 2025 m. PSDF biudžeto išlaidų. Tai sudaro 2 mlrd. 767 mln. 147 tūkst. eurų.

Vykdam Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (LNSS) šakos kolektyvinės sutarties nuostatas teks didinti darbuotojų darbo užmokestį, indeksuoti asmens sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų paslaugų bazinės kainas, toliau plėtoti ekonomiškai efektyvias sveikatos priežiūros paslaugas, mažinant hospitalizaciją ir skatinant ambulatorines paslaugas – dienos stacionaro plėtrą, tobulinant gydytojų specialistų konsultacijų apmokėjimo tvarką, pradėti teikti naujas PSDF biudžeto lėšomis kompensuojamas paslaugas ir didinti šeimos gydytojo komandą.

VLK direktoriaus pavaduotoja T. Golubajeva komiteto nariams pabrėžė, kad 217 mln. eurų bus skirta LNSS šakos kolektyvinės sutarties nuostatoms įgyvendinti (135 mln. eurų reikės bazinėms kainoms indeksuoti, o 62 mln. eurų bus skiriama paslaugų plėtrai didinant kainas). 2,5 mlrd. eurų bus skirta apmokamų paslaugų finansavimo tęstinumui. 112 mln. eurų lėšų numatyta paslaugų plėtrai, naujos paslaugos, inovacijos, kurios kasmet ateina į sveikatos apsaugos sistemą.

Vaistams, MPP, ortopedijos techninėms priemonėms, specialiosios medicininės paskirties maisto produktams ir medicinos priemonių nuomai PSDF biudžete numatyta 711 mln. eurų. Kompensuojamuosius vaistus vartoja ir MPP naudoja apie 43 proc. visų gyventojų (statistikos duomenimis, Lietuvoje yra 2,89 mln. gyventojų). Dėl senstančios populiacijos ir didėjančio ambulatorinių paslaugų teikimo masto skiriama vis daugiau kompensuo-

jamųjų vaistų ir slaugai namuose skirtų MPP, todėl atitinkamai auga tam skiriamų PSDF biudžeto lėšų poreikis. Be to, numatoma daugiau lėšų centralizuotai apmokamiems vaistams ir MPP, planuojama perskaičiuoti dirbtinės plaučių ventiliacijos, taip pat deguonies, infuzinių (vadinamųjų skausmo) pompų nuomos bazinės kainas ir svarstyti galimybę kompensuoti aparatų obstrukcinei miego apnėjai gydyti nuomos išlaidas. Ketinama taip pat pradėti kompensuoti uždaro ciklo insulino pompų išlaidas, sportinius protezus vaikams. Lietuvoje vykdomos penkios prevencinės programos, kurioms numatyta skirti 65 mln. eurų. Be prevencinių programų, PSDF biudžeto lėšomis yra finansuojama transplantacijos programa, dantų protezavimo paslaugos, skubi konsultacinė pagalba, Nacionalinės imunoprofilaktikos programos priemonės, tuberkuliozės gydymas, COVID-19 ligos vakcinacijos ir gydymo programos priemonės, taip pat suplanuotos lėšos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentams įgyvendinti bei tarpvalstybinės sveikatos priežiūros išlaidoms kompensuoti.

Valstybės deleguotoms funkcijoms iš valstybės lėšų PSDF biudžetui skirta daugiau kaip 137 mln. eurų. Šios lėšos apims gyvybei gelbėti skirtas paslaugas. Tai – GMP paslaugos, kraujo donorų kompensacijos ir privalomą-

ją karo tarnybą atliekančių asmenų sveikatos priežiūros išlaidos ir kt. Privalomojo sveikatos draudimo sistemos funkcionavimui užtikrinti ir šį draudimą vykdančių institucijų veiklos išlaidoms apmokėti numatyta 1,003 proc. visų šių metų PSDF biudžeto išlaidų. Anot VLK direktoriaus pavaduotojos, intensyviosios terapijos paslaugų prieinamumui ir kokybei gerinti bus skiriama iki 20 mln. eurų. Intensyviosios terapijos klasterio ASPĮ kas ketvirtį numatomas papildomas bazinis mokėjimas. Skubiosios medicinos pagalbos skyriams nuolatiniam komandos ir įrangos išlaikymui skiriama 33,4 mln. eurų. Šis reguliarus mokėjimas pakeičia vienkartinį papildomą 52 eurų už skubios pagalbos atvejį mokėjimą, taikytą 2023 ir 2024 m. Nuo šiemet numatomas bazinis mokėjimas visoms ASPĮ, kuriose yra skubiosios medicinos pagalbos skyrius. ASPĮ grupuojamos pagal 2024 m. skubiosios medicinos pagalbos skyriaus gydymo atvejų skaičių. Bazinis priedas mokamas kas mėnesį, jeigu praėjusį mėnesį skyriuje skubiosios medicinos pagalbos, stebėjimo ir gydytojų specialistų paslaugos bus teikiamos visą parą visomis savaitėmis dienomis ir šios paslaugos (kai pacientas nehospitalizuojamas) vidutiniškai per parą buvo suteiktos ne mažiau kaip 6 pacientams.

SAM Asmens sveikatos departamento direktorė Odeta Vitkū-

niėnė komiteto posėdyje pristatė Vyriausybės priimtus sprendimus dėl PSDF biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų ir kriterijų akušerijos profiliui, chirurgijos ir vaikų ligų paslaugoms. „Mes turėjome 2014 m. reikalavimą visoms sveikatos priežiūros gydymo įstaigoms akušerijoje ne mažiau kaip 300 gimdymų. 2023 m. buvo priimtas sprendimas, kad gimdymų skaičius didėja iki 600. Atsiranda ir atstumo kriterijus: nuo vienos iki kitos (artimiausios) ASPĮ, teikiančios stacionarines akušerijos paslaugas, turi būti ne didesnis nei 50 kilometrų. Buvo nustatytas ir dar vienas kriterijus. Tai – kad būtų apskrityje ne mažiau kaip 300 gimdymų. Turime 10 apskričių. Kad kiekvienoje apskrityje būtų po akušerijos skyrių, taip būtų užtikrinamos saugios ir kokybiškos akušerijos ir ginekologijos paslaugos. Dabar tokių gydymo įstaigų turime 15. Dėl chirurgijos buvo priimtas sprendimas, kuris įsigalios 2026 m. sutartimi. Chirurgijos profilio reikalavimas yra ne mažiau kaip 1 100 operacijų, taip pat kitos reikalingos paslaugos turi būti suteiktos per 1 valandą. Dėl vaikų ligų paslaugų ASPĮ suteiktų stacionariųjų vaikų ligų profilio paslaugų skaičius turi būti ne mažesnis kaip 1 100. Nutarimas buvo pakeistas siekiant įgyven-

Atkelta iš p. 2

dinti sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 45 straipsnį, kuriame keičiasi pirminės ambulatorinės sveikatos priežiūros modelio pakeitimas iš darbo visą parą į darbą 12 valandų per dieną. Visos pirminės sveikatos priežiūros įstaigos užtikrins pirminę sveikatos priežiūrą visose savivaldybėse (viešosiose ir privačiose gydymo įstaigose). Jei to negali užtikrinti, galės padaryti per sutartis. Naktinė dalis keliauja į skubios pagalbos grandį. Siekiant užtikrinti PSDF biudžeto lėšų racionalų panaudojimą ir prieinamumą, buvo padarytos korekcijos tam tikrose paslaugose, kad jos būtų geriau apmokamos, labiau būtų užtikrintas paslaugų prieinamumas ir kokybė“, – parlamentarams aiškino O. Vitkūnienė.

Daugelis komiteto narių prisiiminė, kad nerimas dėl gimdyimo skyrių uždarymo kai kuriose ligoninėse kilo dar prieš metus,

tik ruošiantis priimti sveikatos pertvarkai pamatą klojančius įstatymų projektus.

Komiteto posėdyje nuotoliu savo mintis išsakė kai kurie rajonų merai bei gydymo įstaigų vadovai. Skirmantas Mockevičius, Jurbarko rajono savivaldybės meras, taip pat Lietuvos savivaldybių asociacijos Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas, teigė: „Kalbant apie reikalavimus akušerijos skyriams, chirurgijai ir vaikų ligų stacionaro skyriams, tai tikrai reikėtų dar kartą peržiūrėti, bent jau galiojimą atidėti kitiems metams, nes rajonuose situacija nuolat kinta. Reikėtų dar kartą perkalbėti su nauja SAM vadovybe. Turėtume visi suprasti, kad šie reikalavimai gydymo įstaigose mažins prieinamumą, patrauklumą rajonams, ypač jauniems specialistams, norintiems įsikurti regionuose. Būtina kalbėtis apie tai su nauja SAM vadovybe dėl šio sprendimo.“

Gydytojas anesteziologas, Jonavos ligoninės direktoriaus pavaduotojas Gediminas Rama-

nauskas komiteto posėdyje teigė: „Skaičiai nepagrįsti, jie pateikti iš oro. Matyt, sprendimo kūrėjai – buvusi SAM vadovybė – užmiršo, kad, be akušerijos pagalbos, ligoninės šiuose skyriuose teikia ir ginekologinę pagalbą. Ši visuma leidžia užtikrinti gyventojams prieinamumą, rajonų gyventojams būtų išspręstas didelis galvos skausmas.“ Sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė, atsakydama į pateiktus klausimus, konstatavo: „Galime pažadėti, kad diskusiją pradėsime, bendradarbiausime ir su specialistais, ir su savivaldybių atstovais. Peržiūrėsime reikalavimus, prieisime konsensų, kuris būtų protingas ir išmintingas, užtikrintų paslaugų prieinamumą regionuose.“

Plungės rajono savivaldybės meras ir Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas Audrius Klišonis komiteto posėdžio dalyviams priminė: „8 ligoninės Lietuvoje, kurios įgyvendino buvusios Vyrųskybės programą, uždarė pediatriinius skyrius. Už paslaugų

optimizavimą gavo 3 mln. eurų, tarp jų ir išgirtoji gerb. Antano Matulo Pasvalio ligoninė. Bet 9 ligoninės, kurios taip pat uždarė pediatriinius skyrius, tokio finansavimo negavo. Ar šią tvarką planuojama keisti? Mes Lietuvos savivaldybių asociacijoje planuojame šį klausimą kelti ir daryti tyrimą, kodėl vienas ar kitais atvejais, gal ir net politiniais sumetimais, buvo padaryti tokie veiksmai.“

Sveikatos apsaugos viceministrė Laima Vaidelienė komiteto posėdyje patikslino, kad vaikų sveikatos ir jų gydymo problemos šioje kadencijoje išliks aktualios, prie tų klausimų bus grįžtama. „Stacionariųjų skyrių, kurių reikalavimuose yra per tūkstantį pacientų per metus, veiklą gali užtikrinti tik didieji Lietuvos miestai, jų gydymo įstaigos. Gyventojams, kurie gyvena rajonuose, tai bus didelė problema teikiant pediatrijos paslaugas“, – sakė viceministrė L. Vaidelienė.

„Gydytojų žinių“ informacija.

EP įkurtas Sveikatos komitetas padės spręsti sveikatos apsaugos problemas ES šalyse

Naujųjų metų išvakarėse Europos Parlamente (EP) buvo įkurtas atskiras Sveikatos komitetas. Pasak europarlamentaro, EP Socialistų ir demokratų pažangiojo aljanso nario Vytauto Povilo Andriukaičio, tai istorinis įvykis EP veikloje.

EP Sveikatos komitetas galės glaudžiai bendradarbiauti su visų ES šalių sveikatos institucijomis, tarp jų ir su Lietuvos Seimo Sveikatos reikalų komitetu, Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijomis. „Yra daug dalykų, apie kuriuos turime EP diskutuoti, kiekvienoje ES šalyje įžiebtį diskusijas nacionaliniuose parlamentuose ir vyriausybėse. Socialistų ir demokratų pažangiojo aljanso grupė palaiko ir siekia stiprinti ES programas sveikatos

Europarlamentaras V. P. Andriukaitis

srityje. Didžiulis darbas laukia ruošiantis naujam daugiamečiam ES biudžetui. Aš tikiuosi, kad sveikatos klausimai ir jų koordinavimas sulauks daug daugiau dėmesio nei iki šiol“, – įsitikinęs europarlamentaras V. P. Andriukaitis.

Jo teigimu, sveikatos apsauga Lietuvoje, kaip ir visoje ES, – viena aštresnių temų daugumai žmonių. Naujausi „Eurobarometro“ tyrimai rodo, kad vis daugiau ES piliečių tikisi aktyvesnių veiksmų ES sveikatos srityje. Tačiau visa sveikatos priežiūros ir gydymo sistema turi keletą didelių bėdų. Pirmoji jų – žmonės susiduria su gana chaotiškai valdomomis eilėmis ir ilgu laukimo laiku, norėdami patekti pas specialistą. Visiškai

Nukelta į p. 4

Atkelta iš p. 3

suprantama, kad tai kelia piliečių pasipiktinimą. Taip pat akivaizdu, kad neužtikrinamas gydymas ir diagnostika kuo arčiau žmogaus. Lietuvos gyventojai, kurie gyvena nuo didmiesčių nutolusiuose rajonuose, nukreipiami gydytis į Kauną ar Vilnių. Jiems ne tik tenka ilgai laukti eilėse, bet ir susidaro papildomų išlaidų. Be to, atskirų specializacijų gydytojai Lietuvos teritorijoje išsidėstę labai netolygiai. Didmiesčiuose gydytojų specialistų yra labai daug, o kitur jų labai trūksta. Dar vienas rūpestis – chroniškais ligomis sergančių žmonių priežiūra ir gydymas. Tokie pacientai nuolat

turi būti gydomi ir jų gydymo rezultatas turi būti nuolat stebimas. Ar galima suvaldyti hipertenziją? Ja serga dešimtys tūkstančių žmonių. Ar galima užtikrinti, kad jų gydymo eiga būtų nuosekliai prižiūrima? Tai apima ankstyvą gydymą, neleidžiant ligai įsisiautėti ir pereiti į pavojingas stadijas. Tam reikia, kad pacientai būtų stebimi, nustatyta aktyvi jų konsultavimo ir gydymo korekcijos sistema. Valdant patologiją, reikia sistemškai per visą Lietuvą stebėti dešimtis tūkstančių ligonių, neleisti jiems susirgti daug sunkesnėmis stadijomis ir kartu užtikrinti jų gydymą. Aktyvios gydymo praktikos ir gydymo politikos stoka yra didelė problema ne tik Lietuvoje, bet ir visoje ES.

Paciento ligos raida turi būti stebima, sykiu turi būti perspektyvi ir mokėjimo už gydymą sistema. Kitaip sakant, sistema turi mokėti už pagydymą ir išgydymą, patologijos suvaldymą, o ne už vizitų ir siuntimų skaičių. Todėl šeimos gydytojai turi bendrauti su antrinio ir tretinio lygio specialistais. Dar viena visos ES bėda – milžiniškas darbo jėgos trūkumas sveikatos sektoriuje. Trūksta specialistų intensyviosios terapijos, greitosios pagalbos skyriuose, kur darbas ir jo sąlygos yra labai sunkios ir, žinoma, jis per menkai apmokamas. Šiandien ES jaučiamas maždaug 4 mln. slaugytojų poreikis. Tai yra masinė problema, tiksinti bomba dėl to, kad jaunimas neina į sritį mokyti

ir dirbti. Šiuo metu jaučiama didelė stoka jaunos kartos žmonių, kurie būtų slaugytojai ar akušeriai. Daugelyje rajonų gydytojų ir slaugytojų amžiaus vidurkis, ypač pirminėje grandyje, jau artėja prie pensinio arba jau yra pensinio amžiaus. Taigi atskirų specialybių medikų stoka yra akivaizdi, nes per dešimt metų šių tendencijų ES šalyse narėse niekas nesekė ir nesiėmė priemonių, būtinų darbo jėgai sveikatos sektoriuje planuoti ir ruošti. Ką daryti, kad padėtis pasikeistų?

Europarlamentaras V. P. Andriukaitis įsitikinęs, kad šią problemą bus galima spręsti aktualiau, kai EP įkurtas Sveikatos komitetas.

„Gydytojų žinių“ informacija.

VIZIONIERIAI MEDICINOJE

„Lyderystė – tai vizija. Ją turėti labai svarbu, bet man atrodo, kad visa lietuvių tauta – vizionieriai. Mes turime viziją, žinome, ko siekiame. Visi dabar sakome: siekiame gerovės valstybės. Manau, kad gerovės valstybė – tai valstybė, kurioje gera gyventi“, – sakė akademikas profesorius Vladas Algirdas Bumelis atsiimdamas Globalios Lietuvos apdovanojimą. Šiuo apdovanojimu akademikas pagerbtas ir įvertintas už Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus stiprinimą ir tarptautinę lyderystę.

Praėjusiais metais už išskirtinį indėlį į fundamentinius ir kliniko-mokslinius tyrimus, naujovės virškinimo ir kepenų ligų srityje bei profesinius mokslinius pasiekimus Lietuvos mokslų akademijos (LMA) nariui, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkui akademikui profesoriui Limui Kupčinskui buvo paskirta Baltijos Asamblėjos mokslo premija. Prieš pat Naujuosius metus biochemikė, imunologė, akademikė Aurelija Žvirblienė už išskirtinius pasiekimus biotechnologijų moksle, lyderystę imunologijos tyrimų kryptyse, už aktyvią švietėjišką ir visuomeninę veiklą, pažymėtą asmeniniu indėliu įvaldant COVID-19 pandemiją, pagerbta LMA įsteigtu Igno Domeikos atminimo medaliu.

Šie ir kiti praėjusių metų Lietuvos medicinos mokslo, jo kūrėjų darbai prisiminti, nes 2025 m.

bus minima Vilniaus medicinos draugijos įkūrimo sukaktis. Tai organizacija, unikali savo per šimtmečius vykdoma mokslinė, akademinė ir švietėjiška veikla. Ji ir toliau siekia mokslo prieinamumo, tradicijų tęsimo, atminimo ir pagarbos asmenims, kurie aukojosi krašto pažangai ir kultūrai. Šios draugijos įkūrėjas – Josephas Frankas. Jis kartu su tėvu Johanu Peteriu Franku buvo pakviesti dėti Vilniaus universiteto Medicinos fakultete. J. P. Frankas buvo žymus to meto Vienos medikas, socialinės higienos specialistas ir klinicistas, garsus buvo ir jo sūnus J. Frankas. Susipažinęs Vilniuje su medicinos mokymo tvarka, programomis, J. P. Frankas nusprendė, kad jos pasenusios ir reikalauja reformų. Remdamasis įvairių Europos aukštųjų medicinos mokyklų pavyzdžiais, jis parėngė medicinos dėstyto reorganizavimo projektą. Medicinos studijoms J. P. Frankas skyrė 6 metus. Jis medicinos mokyklą Vilniaus universitete reorganizavo iš pagrindų. Pagal jo planą medicinos dalykus reikėjo dėstyti nuosekliai – iš pradžių anatomiją su fiziologijos pagrindais, toliau fiziologiją, patologiją, terapiją, specialiąją terapiją, chirurgiją, akušeriją ir veterinariją.

Vilniaus aukštoji medicinos mokykla ilgai neturėjo savo klinikų. Studentai praktinės medicinos buvo mokomi įvairiose miesto ligoninėse. J. P. Franko ini-

ciatyva atidaryta pirmoji Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Terapijos klinika, kuriai jis pats vadovavo ir skaitė terapijos kursą. Būtent šiemet bus minimos J. P. Franko gimimo 280-osios metinės. 1805 m. J. P. Frankas išvyko į Peterburgą ir klinikai vadovavo jo sūnus J. Frankas. Jis dėstė patologiją ir specialiąją terapiją. Jo iniciatyva ir buvo įkurta Vilniaus medicinos draugija. Tai buvo pirmoji Rytų Europos gydytojų, chirurgų ir vaistinininkų organizacija, skirta tobulintis, dalintis atradimais ir bendradarbiauti. Ji iškilo su mokslo potvynio banga XIX a. pradžioje. Jos įkūrimas prie Vilniaus universiteto žymėjo ištisą epochą Lietuvos medicinos istorijoje. J. Frankas įkūrė ambulatoriją, 1808 m. – Vakcinacijos institutą, o po metų, 1809 m., Motinystės institutą. Permainingoje mūsų krašto istorijoje, pasitelkdama praeities išmintį ir stiprybę, draugija yra viena iš nedaugelio, kuri savo veiklą tęsia jau trečią šimtmetį. Draugijos šūkis „Tarnauti mokslui ir gimtajam kraštui“ iki šiol uždega ir skatina veikti visus, tikinčius draugijos idėjomis, ketinimais ir ateitimi. Vilniaus medicinos draugija įtvirtino nuostatą, kad svarbiausias krašto turtas yra jo žmonės. Ji siekė ugdyti visuomenę.

J. Franko įkurtas Motinystės institutas teikė medicininę ir materialinę pagalbą neturtingoms ir vienišoms gimdyvėms. Moti-

nystės institutas buvo pirmoji tokio pobūdžio medicinos įstaiga Europoje. J. Franko veikla žymi atskirą Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto ir kartu modernios medicinos Lietuvoje epochą. Tėvas ir sūnus Frankai reformavo ir sunormino Medicinos mokslą ir praktiką Vilniuje, buvo pasiekti to meto Europos standartai, greitai Medicinos fakultetas ir klinikos tapo pavyzdžiu kitiems regione ir Europoje. Frankai garsėjo kaip novatoriai, skiriantys didelį dėmesį ligų diagnostikai, remdamiesi ne vienu ar keliais konkrečiais ligos požymiais, tačiau simptomų visuma, skyrė pirmenybę stebėjimams, o ne teorijai. Buvo siekiama, kad Medicinos fakulteto darbas būtų tiesiogiai siejamas su gyventojų sveikatos apsauga ir ligų prevencija – inicijavo gyventojų sergamumo ir mirtingumo statistikos rinkimą. Be to, pirmieji atkreipė dėmesį į klimatinę bei topografinę sąlygų reikšmę žmogaus sveikatai. Sekdamas tėvo pavyzdžiu, J. Frankas daug dėmesio skyrė socialinėms, su gyventojų sveikata susijusioms problemoms.

Nūdienos žvilgsniu, tėvas ir sūnus Frankai buvo ypatingi XIX a. pradžios vizionieriai ne tik Vilniuje, bet ir Rytų Europoje. Jų darbais žavėjosi visa Europa. Frankai buvo pirmieji medicinos moksle.

„Gydytojų žinių“ informacija.

Apiterapija tampa vis populiareesnė

Kaune vykusioje Lietuvos apiterapeutų asociacijos (LAA) mokslinėje konferencijoje „Apiterapija papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros (PASP) paslaugų kontekste“ LAA prezidentas gydytojas Povilas Rimkus teigė, kad apiterapija žengtelėjo į priekį, ja susidomėjo ir aukštosios mokyklos.

„Apie mokslinius tyrimus sudėtinga kalbėti. Atskiri mokslininkai ir tyrėjai domisi apiterapija, bet kiekvienas jų nežino, kuo domisi kiti kolegos. Todėl gimė mintis, kad kažkokiu būdu tai būtų galima susisteminti, kad rastume tą bendrą jungiklį, kuris duotų naudą ir mokslininkams, ir bitininkams, taip pat žmonių sveikatinimui. Taip gimė bendra

rė – ilgametė LAA narė, 10 metų buvusi šios organizacijos prezidentė. Jos profesinės veiklos sritis – akių ligos, endokrininė oftalmologija, diagnostika ir gydymas, taip pat apiterapijos taikymas oftalmologijoje. Ji – 324 mokslinių publikacijų apiterapijos bei akių ligų diagnostikos ir gydymo srityse Lietuvos ir užsienio mokslo žurnaluose, pedagoginių-metodinių leidinių, vadovėlių autorė ar bendraautorė. Jubiliatė konferencijos dalyviams priminė: „Skačiau paskaitas studentams, specialistų tobulinimosi kursų dalyviams, gydytojų specialistų draugijos renginiuose, atlikau mokslinius darbus taikydama bičių produktus. Ištirti sergantys Greivso oftalmopatija ir keropatija, sausuoju ragenos sind-

poveikis sergant ragenos susirgimais“, „Bičių produktų taikymas akių ligų profilaktikai ir gydymui“.

Prof. J. Jankauskienė yra Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos narė, Kultūros, meno ir mokslo asociacijos „Kūrėjų mėnė“ prezidentė, Lietuvos tautodailininkų sąjungos narė ir kitų asociacijų dalyvė. Ji yra poezijos ir knygų autorė. Kai kurias savo knygas ji iliustravo savo tapybos darbais. Prof. J. Jankauskienė aktyviai dalyvauja švietėjiškoje veikloje: skaito eiles, organizuoja ir skaito paskaitas, pristato savo knygas, supažindina su šviesaus ir iškilaus tautos mastytojo Vyduono idėjomis ir kt. „Brangiausias kraitis – gyvenimo patirtis, kuri yra neišsamiama versmė. Dienas nuspalvinkite įvairiomis spal-

baigsis gegužės 1 d. Mokymuose dalyvauja 7 kursantai, kurie baigę programą įgis PASP apiterapijos specialisto profesinę kvalifikaciją ir gavę licenciją galės teikti apiterapijos paslaugas.

Klaipėdos universiteto Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedros profesorė Daiva Mockevičienė konferencijoje kalbėdama apie PASP apiterapijos specialistų ruošimo Klaipėdos universitete perspektyvas priminė, kad šioje įstaigoje papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros specialistams parengti yra 10 programų. Tarp jų – akupunktūra, apiterapija, endobiogenetika, delfinų terapija ir kt. Programose gali dalyvauti asmenys, įgiję aukštąjį išsilavinimą arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kva-

Prof. J. Jankauskienė

idėja pasirašyti bendradarbiavimo sutartis su aukštosios mokyklomis. Konferencijoje prieš pasirašydami sutartį kiekvienos aukštosios mokyklos atstovai supažindins su tikslais, kurie padės geriau ir greičiau pasiekti rezultatų bendradarbiaujant ne tik su LAA, bet ir kitomis aukštosios mokyklomis“, – konferenciją pradėjo P. Rimkus.

Konferencijos pradžioje buvo pagerbta profesorė Jūratė Jankauskienė 70-mečio jubiliejaus proga. LSMU Medicinos akademijos Akių ligų klinikos profeso-

romu, kuriems taikyti propolio, oftalmelio lašai. Ištirti sergantys endokrinine oftalmopatija, trumparegystė, gydyti „Medicata filia“ pagamintomis bičių pienelio tabletėmis „Viziovital“.

Jos dėka Kaune buvo organizuotas II tarptautinės apiterapeutų federacijos kongresas „Apiterapija ir bičių produktai, pagrindinės problemos ir iššūkiai“, kuriame dalyvavo apiterapeutai iš Rumunijos, Indijos, Brazilijos, Vokietijos, JAV, Turkijos, Ekvadoro ir kt. Profesorė dalyvavo sveikatinimo projektuose „Medaus lašų

vomis, vertinkime dėkingumą, tikrą žodį ir šypsena“. Gyvename vieni dėl kitų. Ryšys su gyvenimo kelyje sutiktais žmonėmis mus verčia augti. Tad skleiskime šviesą žvilgsniu, žodžiu ir širdimi“, – konferencijos dalyviams priminė LSMU prof. J. Jankauskienė.

LAA prezidentas gydytojas P. Rimkus konferencijoje sakė, kad prieš dvejus metus Sveikatos apsaugos ministerija patvirtino mokymo programą „Apiterapija“, kurios trukmė – 480 valandų. Mokymai prasidėjo gegužės mėnesį Klaipėdos universitete ir

likaciją. 2023–2024 m. mokymo programas baigė 119 asmenų. Besimokančių 2024–2025 m. yra 108.

Aktualiausia mokymo programa buvo akupunktūra ir endobiogenetika bei kt. Daugiausia mokymosi kursantų sulaukta iš Vilniaus ir Kauno miestų bei rajonų. Po pristatymo prof. D. Mockevičienė kartu su LAA prezidentu gydytoju P. Rimkumi pasirašė LAA ir Klaipėdos universiteto bendradarbiavimo sutartį. Bendradar-

Atkelta iš p. 5

biavimo sutartį pateikė ir LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų mokslų fakulteto dekanė profesorė Elena Bartkienė. Šiemet spalį prie fakulteto buvo įkurtas Bitininkystės centras. Pasak fakulteto dekanės prof. E. Bartkienės, pagrindiniai šio centro veiklos tikslai – vykdyti šiuolaikinius tyrimus bitininkystės srityje, kurti ir skleisti mokslo žinias ir patirtį bitininkystės srityje, plėtoti ir populiarinti profesionalią bitininkystę Lietuvoje. Šiame centre numatomos sekcijos. Tai – bičių auginimo technologijų, bičių genetikos ir veisimo, taip pat bičių produktų sekcijos. Centro veikloje gali dalyvauti socialiniai partneriai ir fiziniai asmenys, sudarę su LSMU bendradarbiavimo sutartį, neapsiribojant, tačiau įvardijant pagrindinius: bitynai, veisliniai bitynai, maisto pramonės įmonės, farmacijos įmonės, bitininkų draugijų atstovai ir kt.

Bendradarbiavimo sutartis su LAA taip pat pasirašė Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos kanclerė profesorė Astrida Miceikienė ir Kauno kolegijos Medicinos fakulteto Reabilitacijos katedros vedėja gydytoja Milda Gintlienė.

Į konferenciją atvykusi delegacija iš Estijos savo pristatyme rodė tekstus lietuvių ir anglų kalbomis. Tai sukėlė dalyvių susižavėjimą, taip pat idėją, kad ir lietuviai savo skaidrėse angliškų tekstus gali parašyti lietuviškai, arba atvirkščiai. „Atvykome iš Estijos. Šiuo metu esame tik penkiese, tačiau apiterapija domisi daug daugiau žmonių. Esame 2006 m. įkurta pelno nesiekianti organizacija, pavadinta „Starting from the Beginning“. Mūsų organizacijos tikslas – sukurti mokymo centrą suaugusiems, kuriame būtų organizuojamas įvairiapusiškas mokymasis visą gyvenimą. Nuo 2013 m. turime prekės ženklą „Bičių šeimos mokymo centras“. Organizuojame su bitininkyste susijusius mokymus ir pažintines keliones, kuriose dalyvavo per 500 žmonių. Esame įvairių organizacijų partneriai. Bitininkai – mokytojai (30–35 žmonės), mokymo centro taryboje – 4 nariai. Mūsų pelno nesiekiančios organizacijos vadovė Marianne 2012–2018 m. buvo pirmoji Estijos bitininkų asociacijos vadovė. 2021 m. mums buvo suteikta programos „Erasmus“ akreditacija suaugusiųjų švietimo srityje. Tuo metu buvome 2-oji Estijoje suaugusiųjų švietimo

organizacija, gavusi tokį aukštą pripažinimą. Tai mums suteikia europinį finansavimą. Pagrindinis mūsų mokymo tikslas (įrašytas „Erasmus“ paraiškoje) – pristatyti apiterapijos sritį. Per pastaruosius dvejus metus Estijoje pradėta statyti vis daugiau bičių namelių (apiterapijos namelių), jie žino, kaip statyti juos, žino, kaip laikyti bites, gaminti medų, bet jiems stinga apiterapijos žinių. Mūsų organizacijos komanda ir nori pašalinti šią spragą Estijoje, todėl ir esame čia, kad galėtume iš jūsų pasimokyti“, – būtent taip savo siekį akcentavo atvykusieji iš Estijos.

Jų vadovė su LAA prezidentu gydytoju P. Rimkumi pasirašė bendradarbiavimo pagal „Erasmus“ programą sutartį. Anot LAA prezidento, pirmoji konferencijos dalis tarsi oficiali – įvairių sutarčių pasirašymo ceremonija, o antroje dalyje buvo visko: ir praktinių, ir teorinių žinių pranešimų.

Doc. T. A. Mekas

Dr. Agila Daukšienė pranešime klausė, ar bičių produktai gali mus padaryti laimingesnius: „Ar iš mokslinių tyrimų galima teigti, kad jie mus pavers laimingesniais, kad sotesniais – tai taip. Bitės siteda prie globalios ekosistemos ir t. t. LSMU Lietuvos medicinos ir farmacijos muziejaus direktorius docentas Tauras Antanas Mekas kalbėjo apie bites ir bičių produktus tradicinėje lietuvių vaistinininkystėje. Anot jo, lietuvių liaudies medicinoje yra dvi vaistingos medžiagos nuo Dievo. Tai – diemedis ir bitė. Visuose receptuose bitė, jos nuodai buvo naudojami gydymui. Sakoma, kad angies įkandimas yra nuo vėlnio, o bitutės – nuo Dievo. Įkandus angiai, buvo duodama bitei įgelti į tą pačią vietą. Bitė naudojama kaip injekcinė forma, bet var-tojant bičių produktus į vidų, ir receptuose yra nemažai variantų. Medumi tepama dedervinė, skaudamas kaklas, skaudami sąnariai, pateptos medumi votys greičiau

iškyla, taip pat mūsų vaistinininkystėje būta ir legendinio tepalo ūsams užauginti. Dabar, esant depiliacijos erai, ar šis receptas vis dar būtų populiarus? Bet buvo laikas, kai vyras be ūsų buvo kaip nesusipratimas. Rekomenduotas gan paprastas tepalas, kurį anais laikais visi žinojo. Liaudies medicinoje turimi receptai, vadinamieji sumuštiniai, kai medus naudojamas su pienu, svogūnu ir muilu, tabaku ir kt. Taip pat yra užrašyta įvairių tepalų, kurių sudėtyje yra medaus. Jie naudojami žaizdoms gydyti, uždegimams ir iškilus skauduliams. Lietuvių medicinoje greitai prigydo naujovės.“

T. A. Mekas primena, kad kai kuriuose receptuose sudedamoji dalis yra katino kraujas. „Katės Lietuvos trobose pasirodė tik XIX a. pabaigoje, bet jų kraujas kaip vaistas visiems buvo gerai žinomas, tabako lapai pasirodė taip pat tame pačiame amžiuje, juos pradėta auginti dvaruose.

Gyd. N. G. Satyro

Vėliau atėjo ir į sodybas. Tabako lapai plačiai buvo naudojami liaudies medicinoje. „Kai minime receptus, nepulkite jais pasinaudoti. Reikia pabrėžti, kad XIX a. ir vėliau profesionali medicina sunkiai buvo prienama ir žmonės stengdavosi išgyventi, tad imdavosi visų įmanomų dalykų. Dalis šių receptų pasiteisindavo. Liepžiedžiai, medus ir pienas – dažna liaudies medicinos priemonė kosmetikai – veidui balinti. Soliariumų banga praeina ir vėl į madą grįžta balta spalva“, – įsitikinęs T. A. Mekas.

Apie akupunktūros panaudojimo galimybes apiterapijoje konferencijos dalyviams pasakojo iš Brazilijos kilusi lietuvių kilmės gydytoja Nadja Gircis Satyro. Mediciną ji baigė Brazilijoje, chirurgiją – Anglijoje, urologijos rezidentūrą – Vokietijoje. Dabar ji – Klaipėdos universiteto PASP akupunktūros kurso dėstytoja. Pranešime ji konstatavo, kad apiterapija ir akupunktūra – natūra-

lūs gydymo metodai su mokslo pagrindu, tinka įvairioms sveikatos problemoms spręsti. Abi terapijos yra minimaliai invazinės, turi mažai šalutinių poveikių ir gali papildyti tradicinį gydymą. Pasak jos, gimimas yra individuali kelionė. Tikėkite procesu! Konferencijoje ji priminė, kad apipunktūra – tai bičių avilio produktų, tokių kaip bičių nuodai, medus ar propolis, naudojimas ant akupunktūros taškų ir meridianų.

Kornelija Grinkevičienė pranešime kalbėdama apie endobiogenetiką kaip diagnostikos ir sveikatinimo metodą pabrėžė, kad paprasti kraujo tyrimai ne visada atspindi tikrąjį organizmo savijautą. Pasitelkiant į pagalbą funkcinis biologijos indeksus bei anamnezės ir kūno apžiūros metu surinktą informaciją, bendradarbiaujant su pacientu, galima sudaryti geriausią jam sveikatinimo planą: tiek gyvenimo būdo korekcijas, tiek parinkti mitybą

bei vaistinių augalų mikstūras. Dažnai endobiogenetika ir psichosomatika papildo viena kitą ir kartu gali būti galingas įrankis žmogaus sveikatai gerinti. Paciento motyvacija, noras pasveikti bei naujų, sveikų įpročių kūrimas yra nepakeičiami veiksniai siekiant geriau jaustis. Norint padėti savo organizmui, reikalinga kantrybė, disciplina, meilė ir pagarba savo kūnui – tuo įsitikinusi ši endobiogenetikos specialistė.

Kauno kolegijos docentė Diana Barragan Fererr konferencijoje pasakojo apie apikosmetiką – kosmetikos produktus, kurių pagrindinės veikliosios medžiagos yra bičių produktai, naudojami veido, plaukų ir kūno priežiūrai. Apikosmetika – tai natūrali kosmetika, kuriai naudojama bičių produktų galia odai ir plaukams puoselėti. Ji jungia gamtos išteklius ir mokslo pažangą.

Atkelta iš p. 6

Julija Mozurevičiūtė iš Šakių konferencijoje pateikė naują sensacingą idėją. Ji bakaluro studijas baigė Lietuvoje, o magistro studijas – Nyderlanduose, Vageningeno universitete. Ji konferencijoje sakė, kad nuo 1956 m. plastikas įsitvirtino pasaulyje kaip „stebuklinga medžiaga“. Buvo manoma, kad plastikas užtikrina maisto šviežumą, maistas pradėjo keliauti iš vienos šalies į kitą. Buvo manoma, kad tai – var-

totojo patogumui. Bet ar tikrai? Šviežias maistas uždarytas pakuotėje, susidaro kondensatas ir pelėsiai. Mitybos vertė sumažėjo. Žmonės išmeta daugybę maisto, prasidėjo maisto švaistymas. Tokia tendencija dabar jaučiama ir Lietuvoje. Gyvendama Nyderlanduose ji domėjosi ir suprato plastiko neigiamą įtaką ne tik gamtai, gyvūnijai, žmonėms. Ji pradėjo domėtis kitomis maisto išlaikymo galimybėmis. Nyderlanduose ji gavo dovaną – medvilnės atkarpų, impregnuotų vašku.

„Šeimos nariams patiko ši idėja. Jau ketvirta mūsų šeimos karta bitininkauja, tad vaško turime. Prasidėjo eksperimentai su drobinukėmis, išmirkytomis vaške. Atradau savo formulę. Bičių vaško drobelės – alternatyva plastikinei plėvelei. Ji – daugkartinio naudojimo, nuplaunama, kompostuojama arba atšviežinama. Vaško drobelės išlaiko maisto produkto šviežumą dėl vaško antibakterinių savybių. Ji palaiko drėgmę, mažina pelėsio atsiradimą. Bičių vaško drobelės pakeičia 5 plastikines plėvelės ritinius. Tvarumas – plati

tema. Maži pokyčiai, dideli rezultatai. Ši idėja paskatins saikingą plastiko naudojimą. Tad perspektyva – vaško panaudojimas“, – taip pranešimą „Bičių vaško panaudojimas tvaresniam gyvenimui“ baigė J. Mozurevičiūtė, veiklos „plan Bee“ įkūrėja, ji taip pat Šakiuose įrengė savo dirbtuves, kur vedamos ir edukacinės programos.

LAA prezidentas gydytojas P. Rimkus įsitikinęs, kad asociacijos nariai parems šios jaunos išradėjos idėją.

„Gydytojų žinių“ informacija.

Į prisiminimus sudėta daug naujų Vilnijos krašto istorijos puslapių

Lietuvos medicinos bibliotekoje įvyko Vinco Martinkėno knygos „Senojo vilniečio prisiminimai“ sutiktuvės. Šie unikalūs atsiminimai rašyti slapčia XX a. 7-ajame dešimtmetyje, kai SSRS subyrėjimas ir Lietuvos nepriklausomybė atrodė sunkiai tikėtini. Lengva ir gyva kalba aprašyti V. Martinkėno gyvenimo įvykiai glaudžiai susipina su svarbiais istoriniais įvykiais, palietusiais milijonų žmonių gyvenimus.

Senosios Lietuvos sostinės Vilniaus istorija – be galo dramatiška ir sudėtinga. Per šimtmečius miestas keitė šeimininkus, kito gyventojų sudėtis, vyko lietuvių nutautėjimo ir priverstinio nutautinimo procesai. „Mano tėvelis – Vilniaus krašto visuomenės veikėjas, pedagogas, istorikas. Caro laikais Ignalinoje baigė dviklasę mokyklą, 1927 m. – Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnaziją, o 1935 m. – studijas Stepono Batoro universitete. Studijų metais buvo Vilniaus lietuvių studentų sąjungos narys, pirmininkas. Jis buvo gabus lituanistas, todėl Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorius Marcelinas Šikšnys pakvietė jį mokytojauti dar studentaujant, jis dėstė istoriją ir lietuvių kalbą. Gimnazijoje moky-

tojavo aštuonerius metus, vėliau mokytojavo Adomo Mickevičiaus lenkų gimnazijoje ir dėstė Lietuvos istoriją, buvo Vilniaus 3-iosios lietuvių gimnazijos direktoriumi. Mano tėvelis, senas vilnietis, pažinojo ryškiausius Vilniaus lietuvių asmenybes: dr. Joną Basanavičių, dr. Danielių Alseiką, profesorius Zigmą Žemaitį, Tada Ivanauską, kunigą Kristupą Čibirą, poetą, publicistą, pedagogą Marceliną Šikšnį, skulptorių Rapolą Jakimavičių, medicinos daktarą, kalbininką, lietuviškų knygų puose-

lėtoją Jurgį Šlapelį ir jo žmoną bei kt. Su jais bendradarbiavo, lenkų okupacijos represinėmis sąlygomis vertė gilią lietuvišką vagą. Buvo faktinis žurnalo „Lietuviškas baras“ redaktorius. Tėvas labai džiaugėsi nepriklausomybės atgavimu, sakydavo: „Svarbu, kad išlikome, kad išliko sąmonė“, – taip tėvo knygos suktuvių vakarą pradėjo jo sūnus Jonas Laimutis Martinkėnas.

Jis prisiminė, kad jam vyresnės mokyklos klasėse reikėjo pasirinkti, kurią discipliną studijuoti.

„Tėvas labai diplomatiškai pradėjo lenkti mane link medicinos. Atnešdavo knygų, įdomiai pašnekėdavo. Pasidaviau jo įtakai ir vyresnėse klasėse pradėjau rimtai ruoštis. Esu labai dėkingas tėvui, kad įkvėpė mane pasirinkti gydytojo profesiją, ją labai pamilau“, – teigė jis. Dr. J. L. Martinkėnas yra gydytojas otorinolaringologas, nosies ir prienosinių ančių funkcinės chirurgijos Lietuvoje pradininkas, parašęs per 100 mokslinių darbų, pateikęs 4 išradimus ir 17 racionalių pasiūlymų. „Puikus, profesionalus gydytojas, turintis patirtį. Ne tik pagaliau dėmesingai ir išsamiai diagnozavo ilgai ieškotą ligą, bet ir nuodugniai paaiškino, žmogiškai davė suprasti, kas dėl to laukia ir ką daryti toliau. Pagarba šiam puikiam gydytojui“, – taip apie gydytoją dr. J. L. Martinkėną atsiliepia pacientai. Pats J. L. Martinkėnas pabrėžė, kad visada stengiasi eiti tėvo pėdomis.

Knygos sutiktuvėse dalyvavo gausūs būrys besidominčių Vilnijos krašto praeitimi, taip pat J. L. Martinkėno kolegos – gydytojai, tie, kurie pažinojo knygos autorių V. Martinkėną. Seimo

Nukelta į p. 8

Atkelta iš p. 7

narys Vytautas Sinica kalbėdamas šios knygos sutiktuose prisiminė: „Noriu atkreipti dėmesį į svarbą ir kontekstą. Nėra labiau apvogtos temos Lietuvos istorijos puslapiuose, kurie mena tarpukariu okupuoto Vilniaus gyvenimą. Ta tema mažai kalbama. Mokykliniuose vadovėliuose galima rasti Vilniaus okupacijos ir jo atgavimo faktus. Ir tarp jų – 19 metų tyla, tarsi jų ir nebuvo. Apie 300 tūkst. lietuvių gyveno toje okupacijoje, nuolat kovodami kultūrinį karą už savo tapatybę, lietuviybės išsaugojimą. Ir apie tai nemo-koma, nerašomas joks mokslinis darbas. Viskas, ką mes turime, tai atsiminimai, kuriuos išleidžia leidyklos. Juose trūksta mokslinio autoriteto, studijos ir pan. Todėl kiekvienas atsiminimų pasirodymas yra graži, didelė šventė, tai

tarsi šviesos spindulėlis. Manau, kad atsiminimai ne visada sulaukia pelnyto dėmesio. Niekada nemačiau rimtos publikacijos apie tokius atsiminimus. Nes, anot kai kurių „istorijos žinovų“, šitas istorijos puslapis nėra korektiškas. Norisi, kad senųjų vilniečių atmintis iš sąmoningo slėpimo galiausiai atsikurtų mokyklų vadovėliuose, būtų mokoma kaip mūsų istorijos dalis“, – kalbėjo parlamentaras.

Vilniaus krašto visuomenės veikėjas, pedagogas, istorikas V. Martinkėnas savo knygos „Senojo vilniečio prisiminimai. Lietuvių puoselėjimas okupacijos metais“ prakalboje teigia: „Vyresnio amžiaus žmonėms įprasta rašyti atsiminimus. Reikia, kad tarp senosios ir jaunosios kartos nenutrūktų ryšys. Nė viena karta negali iki galo įvykdyti savo svajonių, nes pritrūksta laiko, sąlygų ir sveikatos. Tęsdami senųjų gy-

venimą, jaunieji turi orientuotis aplinkoje, pažinti savo tėvų ir protėvių praeitį, jų galvoseną, pradėtus, bet nebaigtus darbus. Kiekviena karta priklausomai nuo aplinkybių, daugiau ar mažiau skiriasi pažiūromis, bet pagrindiniai galvojimo metodai bei idėjos mažai keičiasi. Visoms kartoms rūpėjo ir rūpi savo krašto gerovės, kultūros kėlimas, o drauge ir savo tautos gyvybės išsaugojimas.“

Kalbininkas dr. Kazimieras Garšva pažinojo pedagogą, istoriką V. Martinkėną ir su juo bendravo: „Akademikas Zigmas Zinkevičius nuo dr. Jono Basanavičiaus iki Izidoriaus Šimelionio nurodė 22 Rytų Lietuvai nusipelnčius kultūros veikėjus. Tarp jų – ir V. Martinkėną.“ Jis susirinkusiems priminė, kad 1988 m. kovo mėn. buvo atkurta Vilnijos draugija, kuri tęsė Vilniaus krašto lietuvių organizacijų darbą. Pasak K. Garšvos, pirmiausia kviešti se-

nieji vilniečiai, tarp jų – ir V. Martinkėnas. 1994 m. buvo minimos Vilniaus grįžimo Lietuvai 55-osios metinės. Tuomet Lietuvos prezidentui Vilnijos draugija teikė pasiūlymus – trylikai vilniečių, tarp jų ir V. Martinkėnui, skirti valstybės apdovanojimus. V. Martinkėnui buvo įteiktas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinas. „V. Martinkėno knygos puslapiuose yra daug net ir istorikams nežinomų dalykų. Tai labai svarbūs faktai, kurie dar labiau patikslins Vilnijos krašto lietuvių organizacijų veiklą“, – knygos pristatyme sakė kalbininkas dr. K. Garšva.

Šios knygos sutiktuose savo mintis ir įspūdžius taip pat išsakė istorikas Bronius Makauskas, ekonomistas Gintautas Šapoka, leidyklos „Briedis“ vadovas Karolis Mickevičius ir kt.

„Gydytojų žinių“ informacija.

Knyga ne tik studentams, bet ir kliniciistams

Vilniškis psichiatras profesorius Sergejus Andruškevičius VU Medicinos fakultete vykusoje mokslinėje praktinėje konferencijoje „Medicinos evoliucija nuo empirijos iki geno mokslo“ pristatė monografiją „Depresijos (klinika, chronobiologija, gydymas)“. Monografijoje nagrinėjamas sezonų kaitos poveikis depresijoms formuotis. Ši tema iki šiol skatina diskusijas. Pastaruosius du dešimtmečius ryškiai padidėjo susidomėjimas sezoniniais afektiniais sutrikimais – jie tyrinėjami klinikinio psichopatologiniu, klinikinio biologiniu aspektais. Pasak autoriaus, tenka konstatuoti, kad sezoninio afektinio sutrikimo kriterijai iki šiol lieka diskusijų objektu, o tai gali nulemti jo tyrimų rezultatų prieštaravimus. Afektinis sutrikimų prognozės tyrimas yra viena pagrindinių patofiziologijos krypčių. Remiantis šiuolaikinėmis žiniomis apie afektinių sutrikimų patogenezės neurofiziologinius mechanizmus, teigtina, kad jų

Prof. S. Andruškevičius

atsiradimą lemia galvos smegenų pagumburio limbinės struktūros. Priekinė pagumburio sritis glaudžiai susijusi su galvos smegenų kamieno serotoninerginiais branduoliais. Be kita ko, yra ir bioritmų reguliavimo morfologinis ir funkcinis pamatas. Kaip žinoma, pasak monografijos autoriaus

S. Andruškevičiaus, chronobiologiniai mechanizmai, pirmiausia cirkadinių ritmų bei miego ir budavimo ciklo tarpusavio sąveika, yra svarbus afektinių sutrikimų patogenezės veiksnys. Jie reiškiasi prognostiškai reikšmingais neurofiziologiniais ir klinikiniais požymiais, kurie gali būti svarbūs diagnostikai ir gydymui. Tačiau chronobiologinių depresijų dinamikos aspektas, prognozės jų chronobiologinių ypatumų reikšmingumas vis dar mažai ištirtas. Yra žinoma, kad depresijų dinamikos stereotipą lemia bendri klinikiniai patogeneziniai dėsniniai, kurie reiš-

kiasi sisteminiais individualaus reaktyvumo pakitimais ir sąlygiškai nepriklauso nuo depresijos struktūros. Anot autoriaus, ši monografija, be visa ko, skirta chronobiologinio klinikinio depresijų dinamikos dėsningumų veiksnio, cirkadinių ritmų analizės, atsižvelgiant į būklės tipologiją, eigos tipą, epizodų reguliarumą, jų skaičių, afektinio sutrikimo trukmę, pacientų amžių ir sezoną. Autorius tiki, kad ši monografija bus išsamus ir patikimas žinių šaltinis ir studijuojantiems psichiatriją, ir dirbantiems praktinį psichiatro darbą. Šios monografijos autorius yra Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės skyriaus vedėjas. „Šis gydytojas išmano savo darbą, bendrauja šiltais, tikrai paslaugus ir supratingais. Lengva bendrauti ir tikrai įdomiai šneka. Šis gydytojas jau pats yra vaistas“, – taip apie prof. S. Andruškevičių atsiliepia nemažai pacientų.

„Gydytojų žinių“ informacija.